

WSTĘP

W ostatnim dwudziestoleciu zreformowano znacząco polską edukację szkolną. Reforma szkolnictwa to temat kontrowersyjny i nadal otwarty – zwłaszcza w kontekście propozycji PiS-owskiego rządu ponownych zmian strukturalnych w systemie polskiej oświaty. Z zapisu artykułu 70 ust. 3 Konstytucji RP wynika, że: „Warunki zakładania i działalności szkół niepublicznych oraz udziału władz publicznych w ich finansowaniu, a także zasady nadzoru pedagogicznego nad szkołami i zakładami wychowawczymi określa ustawa”¹. Nadzór pedagogiczny sprawowany przez państwo to pozytywny aspekt naszego systemu szkolnictwa. Dzięki temu można zapobiegać wdrażaniu inicjatyw szkodliwych dla oświaty w Polsce.

W reformie oświaty uczestniczyłam czynnie jako pracownik samorządowy. Pracowałam również w nadzorze pedagogicznym, zaczynając od stanowiska wizytatora, który przeprowadzał zewnętrzne mierzenie jakości pracy szkół i ich wizytację. Awansowałam na stanowisko kierownicze i uzyskałam certyfikat ewaluatora. Zaznaczam, że byłam nie tylko teoretykiem, ale i praktykiem, czyli czynnym ewaluatorem. Jest to więc temat znany mi z autopsji – podzielam również zastrzeżenia tych, którzy reformę szkolnictwa krytykują. Nieustanne transformacje systemu edukacji, zdaniem Zbigniewa Kwiecińskiego, wynikają z braku kooperacji pomiędzy reformatorami a władzami politycznymi zarządzającymi oświatą². Patrząc krytycznie na obecną sytuację polskiego szkolnictwa, zastanawiamy się, czy rzeczywiście zmierza ono w dobrym kierunku. Przychodzi zgodzić się z Karoliną Jastrzębską, Anną Klamą, Anną Kostrubą-Brak i Agnieszką Kuczyńską, które w artykule „Reformy w polityce oświatowej na przykładzie nadzoru pedagogicznego” piszą: „Ciągłe reformy są obecnie «ulubionym zajęciem» społeczeństwa i jednym z wielu paradoksów dzisiejszej edukacji”³. Według Ryszarda Legutki: „im bardziej reformujemy edukację, w tym gorszym jest ona stanie, co świadczy o tym, że «reformujemy po to, by móc dalej reformować to, co zepsuliśmy wcześniejszymi reformami»”⁴.

¹ *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, Dz.U. z 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.

² Zob. Z. Kwieciński, B. Śliwerski, *Pedagogika 2*, Warszawa 2006, s. 383-384.

³ *Zarządzanie publiczne 1(13)/2011*, www.wuj.pl, s. 25-35.

⁴ R. Legutko, *Esej o duszy polskiej*, Kraków 2008, s. 48-49.

Celem pracy jest prezentacja zmian, jakie nastąpiły w polityce oświatowej w ciągu ostatnich lat. Podstawę opracowania stanowi analiza aktów prawnych, danych pochodzących z dokumentów organizacyjnych kuratorium oświaty w Katowicach oraz literatura przedmiotu. Na tym przykładzie zostaną omówione działania nadzoru pedagogicznego, z uwzględnieniem zdrowia i bezpieczeństwa uczniów. Ponadto porównany zostanie nadzór pedagogiczny w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej.

Przyjętą metodą jest prezentacja danych zawartych w dokumentach ministerialnych i kuratorskich, a także przedstawienie konkretnych działań nadzoru pedagogicznego zmierzających do diagnozy dotyczącej jakości pracy szkół – w województwie śląskim i w kraju.